כז: השוחט פרק שני חולין

ופדר קמא למאי אתא. מה שמקשין לכתוב חד לחם ותרי פדר דמחד לחם ידעינן שהוא בכלל עריכה ופדר קמא דדרשינן מיניה שמופקו על בית השחיטה ידעינן דלחם קודם לכל מחברים נראה לאי לא כתיב אלא חד לחם לא הוה דרשינן מיניה שכבר הוא אלא הוה דרשינן [ז] (מיניה שמופקו על בית השחיטה והוה שמעינן [ח] מיניה) [ט] שקודם לכל המחברים אכל השתא מיתורא דכתיב לחם שני משמעינן דשחיטה מן הצואר: **באיזו** תורה שוותה בהמה לעוף. בפרק חטאת העוף (דף סט:) דרשינן מינה מה בהמה דבר שמכשירה למליקה מעבר טרפתה מטומאתה אף עוף כו' תרמי שמע מינה: **מה** עוף בסימן אחד. דכתיב ומלק ולא יבדיל: **דרש בר קפרא.** לדידיה מיצטריך זאת לשוס דרשא:

תדע שהרי יש להם קשקשת. תימה מה צריך לאיה על זה דקרא כתיב בהדיא יצרצו המים שרץ נפש חיה ועוף וי"ל דמייתי לאיה דיוין דברייתא המים מיכרת בהם לאוי לדמותם לדגים לענין שחיטה:

ועוד שאלו. פירוש קונטריקון ההגמון את רבן יוחנן בן זכאי ולא כמו שפירש קונטרס את רבן גמליאל וכבר דוכתי לאיכא ועוד שאלו עליה קמי ואע"ג דלא מייתי התם כמו בו ביום שבכל הש"ס דהוי ביום שמינו בו את רבי אלעזר בן עזריה נשיא כדאמרינן בפרק תפלת השחר (ברכות דף כח.):

בשפיכה בעלמא. ואפילו לר' מאיר דיליף לקמן בפרק כסוי הדם (דף פה.) דשחיטה שאינה ראויה שמה שחיטה דגמר שפיכה שפיכה משחוטי חוץ מכל מקום אין מקרא יוצא מידי פשוטו: מיהני

ופדר קמא דכתב רחמנא למה לי מיבעי ליה [ט]לכדתניא כיצד הוא עושה [א]חופה את הפדר על בית השחיטה ומעלהו וזהו דרך כבוד של מעלה והאי תנא מייתי לה מהכא [ב]דתניא [ג]זאת תורת הבהמה והעוף וכי באיזו תורה שוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה [ד]בהמה מטמאה במגע ובמשא עוף [ה]אינו מטמא במגע ובמשא עוף [ו]מטמא בגדים אבית הבליעה בהמה אינה מטמאה בגדים אבית הבליעה באיזו תורה שוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה לומר לך מה בהמה בשחיטה אף עוף בשחיטה אי מה להלן ברוב שנים אף כאן ברוב שנים ת"ל זאת ר' אליעזר אומר באיזו תורה שוותה בהמה לעוף ועוף לבהמה לומר לך מה עוף הכשרו מן הצואר אף בהמה הכשרה מן הצואר אי מה להלן ממול עורף אף כאן ממול עורף ת"ל [ז]ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל ראשו של זה ממול עורף ואין ראשו של אחר ממול עורף ור' אליעזר האי זאת מאי עביד ליה אי לאו זאת הוה אמינא מה עוף בסימן אחד אף בהמה בסימן אחד כתב רחמנא זאת תני בר קפרא זאת תורת הבהמה והעוף הטיל הכתוב לעוף בין בהמה לדגים לחייבו בשני סימנין אי אפשר שכבר הוקש לדגים לפוטרו בלא כלום אי אפשר שכבר הוקש לבהמה הא כיצד הכשרו בסימן אחד דגים דלאו בני שחיטה נינהו מנלן אילימא משום דכתיב [ח]הצאן ובקר ישחט להם אם את כל דגי הים יאסף להם [ט]באסיפה בעלמא סגי להו אלא מעתה גבי שליו דכתיב [י]ויאספו את השליו הכי נמי דלאו בשחיטה והא אמרת לפוטרו בולא כלום אי אפשר שכבר הוקש לבהמה התם לא כתיבא אסיפה במקום שחיטה דאחריני הכא כתיבא אסיפה במקום שחיטה דאחריני: דרש עובר גלילאה בהמה שנבראת מן היבשה הכשרה בשני סימנים דגים שנבראו מן המים הכשירן בולא כלום עוף שנברא מן הרקק הכשרו בסימן אחד אמר רב שמואל קפוטקאה תדע שהרי עופות יש להן קשקשת ברגליהם כדגים: ועוד שאלו כתוב אחד אומר [ט]ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף אלמא ממיא איברו וכתיב [י]ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים אלמא מארעא איברו אמר לו [ז]מן הרקק נבראו ראה תלמידיו מסתכלים זה בזה קשה בעיניכם שדחיתי את אויבי בקש מן המים נבראו ולמה הביאן אל האדם לקרות להן שם ויש אומרים בלשון אחר אמר לאותו הגמון ובלשון הראשון אמר להן לתלמידיו משום דכתיב על ויצר אמר רב יהודה משום ר' יצחק בן פנחם [ז]אין שחיטה לעוף מן התורה שנאמר ושפך שפיכה בעלמא סגי א"ה חיה נמי [ט] איתקש לפסולי המוקדשין עוף נמי איתקש לבהמה דכתיב זאת תורת הבהמה והעוף הא כתיב [ז]ושפך את דמו ומאי חזית דשדייה ליה על עוף שדייה אחיה מסתברא משום דסליק מיניה (סימן נתנבל דם במליקה) מיתיבי [כ]השוחט ונתנבלה בידו הנוחר והמעקר פטור מלכסות ואי אמרת אין שחיטה לעוף מן התורה נחירתו זו היא שחיטתו ליבעי כסוי מי סברת בעוף לא בחיה ת"ש [כא]השוחט וצריך לדם חייב לכסות כיצד הוא עושה או נוחרו או עוקרו מאי

אלא מדכתי קופרים ואין נגלת עוף קרויה נבלה אלא אם כן מתה מאליה או הרגה במכה שלא על ידי סימנים אבל נמירה או עיקור סימנין כשר בו: **חיה נמי.** דהא חיה נמי בהמי קרא כתיבא: **לפסולי המוקדשין.** כדלמרינן לקמן נמשמעתין [כח.] מקיש לבי ואיל לפסולי המוקדשין: **איקשי לבהמה.** וימא אין היקש למחצה: **דסליק מיניה.** או עוף אשר יאכל ושפך את דמו: **ונתנבלה בידו.** שלא מעצמה: **הנוחר והמעקר.** מדעת: **פטור מלכסות.** דאשר יאכל כתיב (ויקרא יז): **ליבעי כסוי.** דהא כתיבא כסוי אגמירה דיליה ומהיכי תיתי למיפטריה: **מי סברת בעוף.** קאי בחיה דכסוי דידה כי כתיב אהכשרה כתיב והכשרה דידה שחיטה היא: **השוחט.** דבר הלריך כסוי: **וצריך לדם.** [ד]כדמפרש [כח.]: **חייב לכסות.** לא כלומר לא יאכל ושפך וכסה, נראה לאכילה הכתוב מדבר, ואפילו מאן דמחייב כסוי בשחוט ומגלת טרפה, הכא מודה, דשחיטה מיהא כעוקר, דגמר שפיכה שפיכה משחוטי חוץ, והתם שחיטה כתיב, בפרק כסוי הדם (שם). **השוחט וצריך לדם חייב לכסות.** ולא יעשה ממנו לרבוי (לקמן פה:). **כיצד הוא עושה.** לא כלומר לא יעשה דין שוחטה. מה שוף ש:

משום דסליק מיניה כלומר דסליק קרא מעופות דכתיב או עוף ושפך כלומר ששפך סמוך לעוף. מי סברת בעוף לא בחיה כלומר הנוחר והמעקר

ח) לשון ר"ל דמ"ש כאחר תורה שוותה בהמה לעוף. כלומר כאחר דין שוותה. מה שוף ש:

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פ"ו מהל' מעשה קרבנות הלכה ה והלכה יא:
ט ב מיי' פ"ח מהל' מאכלות הטומאה הל"א ב:
י ג ד מיי' שם פ"ג הל"ח:
יא ה מיי' פ"ח מהל' שחיטה הל"ב ועיין כב"מ וכל"מ פמג עסין מג טוש"ע יו"ד סי' יג ס"ח:

שיטה מקובצת

[א] אי הכי חיה נמי חיה איתקש: [ב] ת"ל לא יאכל לטמאה בה מי שאין לה: [ג] ל"א משום דכתיב על ויצר כלומר מקרא: [ד] וצריך לדם למלאכתו כדמפרש: [ה] והוה שמעי' מיניה נמי שקודם:

רבינו גרשום

ופדר קמא דכתב רחמנא. דאמר את הראש ואת הפדר. לזו צריך דחופה את הפדר כלומר את החלב אשר על הקרב: בהמה מטמאה במגע ובמשא. כלומר כשהיא נבלה ועוף אינו מטמא כו' עוף מטמא בגדים אבית הבליעה דאוקימנא והאוכל מנבלתה יכבס בגדיו בעוף דאינו מטמ' בגדים אלא בשעת אכילה ואיזו היא בשעת אכילה כשהיא אבית הבליעה אבל לא קודם ולא אחר כן אינו מטמא בגדים כו' ת"ל זאת בשנים כלו' הבהמה וזה יש דינה כלומר עוף: [ו] ור' אליעזר מה עוף הכשירו בסי' אחד מן הצואר כלומר במליקה כך בהמה הכשירה מן הצואר כלומר בשחיטה: ת"ל ראשו של זה במליקה ואין ראשו של אחר כלומר ולא של בהמה. ור' אליעזר דלא יליף מוזאת מאי עבדי ליה. זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרומשת במים ועכשו הטיל הכתוב עוף בין הבהמה לדגים. הכא לא כתיב אסיפה במקום שחיטה אחריני כלומר בשליו דמשמע דבשחיטה הם אבל הכא בדגים בצאן [בתיב] שחיטה לבד ובדגים אסיפה לבד. מן הרקק מים ואדמה מעורבין זה בזה: ועוד שאלו קונטרקוס ההגמון את רבן יוחנן בן זכאי שאלות מרובות ועוד שאל שאלה זו. ולמה הביאן אל האדם לקרות להם שם כלומר מן המים נבראו. ואם תאמרו למה נאמר ויצר ה' אלהים מן האדמה ועוף בכלל לא נכללו עופות עם הבהמה אלא לקרות להם שם משום דכתיב על ויצר כלומר בלשון ראשון אמר להן לתלמידיו כלומר מן הרקק נבראו משום דכתיב על ויצר כלומר ויצר ה' אלהים מן האדמה וכתיב ועוף יעופף על הארץ ולא כתב מן הארץ אלמא ממיא נבראו והשתא דכתב על ויצר ש"מ מן הרקק נבראו. חיה איתקש לפסולי המוקדשין דכתיב כאשר יאכל את הצבי ואת האיל כן תאכלנו מה פסולי המוקדשין בשחיטה אף חיה בשחיטה. מיסתברא

מסורת הש"ס

[א] (יומא סו.), [ב] (מכות סט:), [ג] (עירובין נח.), [ד] (לעיל ד. וסם נמנן), [ה] (לעיל יז.), [ו] (לקמן פה.), [ז] (לקמן פה: [פוסקפסא ס"ו ה"ב ע"ש]), [ח] (ויקרא כב), [ט] (נדה מב:), [י] רש"ת,

תורה אור השלם

1. זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים וכל נפש החיה השרצת על הארץ:
ויקרא יא מו
2. והביא אתם אל הכהן והקריב את אשר לחטאת ראשונה ומלק את ראשו ממול ערפו ולא יבדיל: ויקרא ה ח
3. הצאן ובקר ישחט להם אם את כל דגי הים יאסף להם ומצא להם:
במדבר יא כב
4. ויקם העם כל היום ההוא וכל הלילה וכל יום המחרת ויאספו את השלו הממעיט אסף עשרה חמרים וישטחו להם שטוח סביבות המחנה: במדבר יא לב
5. ויאמר אלהים ישרצו המים שרץ נפש חיה ועוף יעופף על הארץ על פני רקיע השמים:
בראשית א כ
6. ויצר ה' אלהים מן האדמה כל חית השדה ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וכל אשר יקרא לו האדם נפש חיה הוא שמו:
בראשית ב יט
7. ואיש איש מבני ישראל ומן הגר הגר בתוכם אשר יצוד ציד חיה או עוף אשר יאכל ושפך את דמו וכסהו בעפר: ויקרא יז יג

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ופדר וכו' הוה דרשינן קשקים לכל האכרים. נ"ב מ"ש ואי נמי הוה כתוב חד ראש אצל פדר קמא הוה דרשינן שחופהו על בית השחיטה והוה שמעינן מינה שקודם לכל האברים אבל שכבר הוחז לא שמעינן אגב השמא סי':

לעזי רש"י

גרגילי"א. חצץ.

מוסף רש"י

דרך כבוד. לפי שנים השחיטה מלולן כלם הכלים (יומא כו:). אין שחיטה לעוף מן התורה. אלא מדברי סופרים (לעיל כ:). הא כתיב ושפך את דמו. כשפיכה בעלמא (קדושין עא.). השוחט ונתנבלה בידו. כגון על ידי פגימת סכין או שהייה או דרסה (לעיל יז:). הנוחר. מדעת, ולשון נמירה שקורטה לאורכה מנחירים ועד המחה (שם). והמעקר. פיומיה, וכתיב קלי לטעונה כסוי כגון לני ואיל (שם). פטור מלכסות. דכתיב אשר יאכל

תוספות

[כא] לכדתניא כיצד הוא עושה. כלומר לא יעשה דין שוחטה. מה שוף ש:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com